

Брюксел, 1.10.2015 г.
COM(2015) 481 final

ANNEXES 1 to 2

ПРИЛОЖЕНИЯ

към

Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета
за постигнатия напредък в изграждането на морски защитени територии
(съгласно изискванията на чл. 21 от Рамковата директива за морска стратегия
2008/56/ЕО)

Приложение I

1. Терминология

Рамковата директива за морска стратегия не съдържа определения за термините „морска защитена територия“ и „мярка за пространствена защита“. Целта на този раздел е да предостави определенията, които бяха използвани в подготвянето на настоящия доклад и ще бъдат приложени в контекста на прилагането на Рамковата директива за морска стратегия, както и друго законодателство.

1.1 Морски защитени територии

В международното право, в чл. 8 от Конвенцията за биологично разнообразие (КБР) е изложено основното задължение на страните за изграждане на защитени територии¹. Определението за защитени територии² в чл. 2 от Конвенцията предоставя основата за определенията за защитените територии и морските защитени територии, използвани от други международни организации, като например Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN)³ или регионалните морски конвенции (РМК)⁴.

В Европейския съюз защитените територии са изградени съгласно директивите за природата (вж. „специални защитени зони“ съгласно Директивата за местообитанията и „специални защитени зони“ съгласно Директивата за птиците). Определението за тези зони⁵ е в съответствие с определението за защитени територии в КБР, т.е. те са географски определени, имат ясни природозащитни цели и на тяхната територия се предприемат мерки за управление за постигането на тези цели.

Въз основа на общите елементи на тези определения се предлагат следните критерии за целите на определянето на морски защитени територии в контекста на РДМС и свързаните европейски политики⁶:

- географски определени морски територии,
- територии, чиято основна и ясно заявена цел е опазване на природата,
- и територии, които са регулирани и управлявани чрез правни или други ефективни мерки за постигане на тази цел.

¹ Това задължение е приложимо за територии, попадащи в суверенните правомощия и юрисдикцията на държавата.

² „Защитена територия“ означава определена географска територия, която е предвидена или регулирана и управлявана за постигане на определени цели на опазването“. Конвенция за биологичното разнообразие (1992 г.), член 2.

³ Вж. определение в IUCN (2008 г.), „Guidelines for Applying Protected Area Management Categories“, стр. 8.

⁴ За определенията вж. OSPAR (2003 г.), „Recommendation on a Network of Marine Protected Areas 2003/3“, член 1.

HELCOM (2013 г.), „Overview of the status of the network of Baltic Sea marine protected areas“, стр. 7.

Членове 4,6 и 7 от Протокола към Конвенцията от Барселона относно специалните защитени територии и биологичното разнообразие в Средиземноморието (1999 г.).

⁵ Директивата за местообитанията, чл. 1, параграф 1, и Директивата за птиците, чл. 4.

⁶ Вж точка 2 от приложението.

1.2 Мерки за пространствена защита

Цел 11 от Стратегическия план за биологично разнообразие за периода 2011—2020 г.⁷ изисква да бъдат съхранени „(...) 10 % от крайбрежните и морски територии, особено територии с особена важност за биологичното разнообразие и предоставянето на екосистемни услуги, чрез ефективно и справедливо управление, екологично представителни и добре свързани помежду си системи от защитени територии и приемане на други ефективни природозащитни мерки на районен принцип (...)“. Не съществува обаче международно прието определение за това какво следва да се разбира под „други ефективни природозащитни мерки на районен принцип“.

В Рамковата директива за морска стратегия, както и в Директивата за птиците и Директивата за местообитанията се предвиждат мерки за опазване извън защитените територии, с цел да се гарантира адекватна защита на видовете и местообитанията и да се увеличат максимално ползите от защитените територии. В Рамковата директива за морска стратегия се посочват изрично мерки за пространствена защита⁸. Директивата за местообитанията предвижда изграждането на строг защитен режим за видове и подвидове, изброени в приложение IV към директивата, както и мерки за защита за видовете и подвидовете, изброени в приложение V⁹. Някои от тези мерки се основават на районен принцип (напр. временна или местна забрана за вземане на екземпляри от природата и използване на определени популации, установяване на система от разрешения за вземането на екземпляри от природата или от квоти¹⁰ и др.). Директивата за птиците създава сходна структура¹¹.

Поради това мерките за пространствена защита са определени съгласно логиката на РДМС и директивите за природата, т.е. че мерките за пространствена защита са по-широка категория от МЗТ и имат спомагателна роля за опазването на природата. Следователно терминът „мерки за пространствена защита“ се използва за¹²:

- основаващи се на територия мерки за опазване,
- мерки, които не отговарят на критериите за морски защитени територии или защото основната им цел не е опазване на околната среда, или защото целта им се фокусира върху определена дейност или сектор с цел защита на част от екосистема.

В този смисъл определени мерки за управление на риболовните дейности, които имат отнасящи се до опазването аспекти, попадат в обхвата на определението за мерки за пространствена защита. Такива мерки за управление на риболовните дейности може да включват специални разрешителни или забрани за риболов относно специфични

⁷ Конвенция за биологичното разнообразие (2010 г.), COP 10, Приложение към Решение X/2.

⁸ Вж. член 13, параграф 4 от РДМС.

⁹ Вж. членове 12—16 от Директивата за местообитанията.

¹⁰ Директива за местообитанията, чл. 14.

¹¹ Вж. Директивата за птиците, чл. 5.

¹² Вж. документ „Programmes of measures under the Marine Strategy Framework Directive – Recommendations for implementation and reporting“, 25 ноември 2014 г. <https://circabc.europa.eu/w/browse/0ee797dd-d92c-4d7c-a9f9-5dffb36d2065>

риболовни уреди¹³ за конкретни територии за защита на, например, уязвими морски екосистеми или ливади с морска трева, или определени мерки за опазване, приети съгласно член 7 от общата политика в областта на рибарството¹⁴.

Определени мерки, които предстои да се предприемат съгласно Директивата относно морското пространствено планиране, също могат да се считат за мерки за пространствена защита, тъй като една от целите на пространственото планиране е защита и подобряване на състоянието на околната среда.

2. Свързано европейско и международно право

РДМС¹⁵ има за цел да гарантира включване на свързани с опазването на околната среда аспекти в различните политики, споразумения и законодателни мерки, които оказват въздействие върху морската среда¹⁶. Поради това в настоящия раздел е включен списък на европейското законодателство и международното право, засягащи изграждането на МЗТ съгласно РДМС.

Европейско законодателство

1. **Директивите за местообитанията¹⁷ и за птиците¹⁸:** предвиждат определянето на защитени територии, които формират единна европейска екологична мрежа (мрежата „Натура 2000“)¹⁹ и са предмет на строги изисквания за защита и управление с цел постигане на благоприятно състояние на запазване на най-уязвимите европейски местообитания и видове.
2. **Обща политика в областта на рибарството:** нейният наскоро реформиран основен регламент предвижда приемането на мерки за опазване в съответствие с целите на РДМС и директивите за местообитанията и за птиците²⁰. Той също така позволява изграждането на защитени територии въз основа на биологическа чувствителност²¹. В допълнение могат да се изградят защитени риболовни зони

¹³ Вж. например Регламент (ЕО) № 734/2008 на Съвета от 15 юли 2008 г. относно опазването на уязвимите морски екосистеми в открито море от неблагоприятните въздействия при използване на дънни риболовни съоръжения.

¹⁴ Вж. член 7, параграф 1, букви а), б), з), и) и параграф 2, букви в), г), д) от Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата политика в областта на рибарството.

¹⁵ РДМС, чл. 1.

¹⁶ Във връзка с общите взаимодействия между РДМС, европейските политики и международните споразумения, вж. Доклада на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно приноса на Рамковата директива за морска стратегия (2008/56/ЕО) за осъществяването на съществуващите задължения, ангажименти и инициативи на държавите членки или на ЕС на равнище ЕС или на международно равнище в областта на защитата на околната среда за морските води, COM (2012) 662, 16 ноември 2012 г.

¹⁷ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, О.В. L 206, 22.7.1992 г.

¹⁸ Директива 79/409/ЕИО на Съвета от 2 април 1979 г. за опазване на дивите птици, ОВ L 103, 25.4.1979 г.

¹⁹ Директива за местообитанията, чл. 3.

²⁰ Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата политика в областта на рибарството, чл. 11.

²¹ Регламент (ЕС) № 1380/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г. относно общата политика в областта на рибарството, чл. 8 относно зони за възстановяване на рибните запаси.

съгласно регламента във връзка с мерки за управление за устойчивата експлоатация на рибните ресурси в Средиземно море²².

3. **Рамковата директива за водите**²³: приложима за вътрешни преходни води, но разпоредбите ѝ са особено целесъобразни за МЗТ в близки до брега води, които са богати на райони за размножаване и развъждане и поради това важни от гледна точка на опазването.
4. **Директива относно морското пространствено планиране**²⁴: МЗТ ще съставляват част от морските пространствени планове, създадени съгласно директивата.

Международно измерение

1. **Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право**: изисква от страните да предприемат мерки за защита и запазване на морската среда в общи и редки или уязвими екосистеми, местообитанията на изчезнали, изчезващи или застрашени видове и други морски видове в частност²⁵.
2. **Конвенция за биологичното разнообразие**: има за цел спиране на загубата на биологично разнообразие, като гарантира опазването и устойчивото ползване на морското биологично разнообразие. Цел 11 от Аичи в областта на биологичното разнообразие²⁶ е насочена към съхраняване на 10 % от крайбрежните и морските територии чрез „ефективно и справедливо управление, екологично представителни и добре свързани помежду си системи от защитени територии и други ефективни природозащитни мерки на районен принцип“. Тази цел се превърна в глобална отговорност чрез включването ѝ в заключителния документ от „Рио+20“, „Бъдещето, което искаме“²⁷ и в предложената цел за океаните²⁸ в програмата за развитие след 2015 г., договорена с ООН. Също съгласно КБР екологично или биологично значимите морски територии са описани заради важния си принос в подпомагането на здравословното функциониране на океаните, и като признание за тяхната потенциална нужда от някакъв вид защита. Близко 200 екологично или биологично морски територии са описани по време на регионални практически семинари по целия свят и са одобрени от Конференцията на страните за включване в „хранилището“ за екологично или биологично значими морски територии съгласно КБР. Задача на държавите и компетентните междуправителствени организации е да вземат решение относно

²² Регламент (ЕО) № 1967/2006 на Съвета от 21 декември 2006 г.

²³ Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите

²⁴ Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране. Член 8 от Директивата за МПП приканва държавите членки да интегрират в своите морски пространствени планове дейности, свързани с обекти за опазване на природата и видовете и защитени територии.

²⁵ UNCLOS чл. 192 и чл. 194, параграф 5.

²⁶ Част от Стратегическия план за биологично разнообразие 2011—2020 г., приет от страните – членки по КБР, през 2010 г. (UNEP/CBD/COP/DEC/X/2).

²⁷ Резолюция на Общото събрание на ООН 66/288 от 27 юли 2012 г. — „Бъдещето, което искаме“, параграф 177.

²⁸ Виж цел 14 от доклада на Общото събрание на ООН А/68/970 от 12 август 2014 г. — Доклад на отворената работна група към Общото събрание относно целите на устойчивото развитие.

мерки за управление и защита за тези територии или части от тях, включително чрез определянето им за МЗТ.

3. **Регионални морски конвенции:** имат за цел да подобрят регионалното управление за защита на морската среда. Четири РМК обхващат морските води в обхвата на РКМС: OSPAR за Североизточния Атлантически океан, HELCOM за Балтийско море, Конвенцията от Барселона за Средиземноморието и Конвенцията от Букурещ за Черно море. Всички четири РМК участват активно в изграждането на МЗТ и оценяване на последователността на мрежите от МЗТ²⁹.

²⁹ Вж. раздели 2.2 и 3 от настоящия доклад.

Приложение II

Таблицы

Региони и подрегиони в териториите за оценка на МЗТ	Оласт, обхваната от МЗТ, км ²	% обхванати от МЗТ	Общ брой на обектите	% припокриване на територии в мрежите
Балтийско море	50105	13.5	3050	82.6
Североизточен Атлантически океан	171174	4.2	3203	81.2
<i>Келтско море</i>	40457	4.4	1194	82.0
<i>Северно море в широки граници, включително Категат и Ламанша</i>	90257	17.9	1534	90.9
<i>Бискайски залив и Иберийско крайбрежие</i>	25930	3.2	334	68.6
<i>Макаронезия</i>	14530	0.8	163	41.6
Средиземно море	114461	9.5	1410	33.3
<i>Западно Средиземноморие</i>	103196	15.6	724	33.9
<i>Йонийско море и Централно Средиземно море</i>	3875	1.6	274	24.4
<i>Адриатическо море</i>	2441	2.0	199	7.0
<i>Егейско-Левантийско море</i>	4949	2.6	221	42.3
Черно море	2883	4.5	62	49.6
Общо	338623	5.9	7725	65.0

Таблица 1 — Обхват на морските защитени територии в европейските морета (2012 г.)³⁰

³⁰ ЕАОС (2015 г.), „Пространствен анализ на морските защитени територии в европейските морета“.

Региони и подрегиони в териториите за оценка на МЗТ	% от зона с граници 0-1 морски мили, обхваната от МЗТ	% от зона с граници 1-12 морски мили, обхваната от МЗТ	% от зона с граници 12 морски мили – края на зоната от територията за оценка, обхваната от МЗТ
Балтийско море	36.1	16.4	3.9
Североизточен Атлантически океан (до 200 морски мили)	52.1	16.4	2.3
<i>Келтско море</i>	47.5	8.9	2.3
<i>Северно море в широки граници, включително Категат и Ламанша</i>	63.4	32.4	11.2
<i>Бискайски залив и Иберийското крайбрежие</i>	48.9	15.8	1.7
<i>Макаронезия</i>	28.0	4.0	0.6
Средиземно море	30.6	14.2	6.1
<i>Западно Средиземноморие</i>	60.4	29.6	10.1
<i>Йонийско море и Централно Средиземно море</i>	30.5	2.7	---
<i>Адриатическо море</i>	17.0	1.4	---
<i>Егейско-Левантийско море</i>	14.2	2.4	---
Черно море	77.9	19.3	---
Средно	40.2	15.6	3.0

Таблица 2 — Процентен обхват на морските защитени територии в европейските морета в границите 0—1 морска миля, 1—12 морски мили и 12 морски мили — края на зоните от териториите за оценка (2012 г.)³¹

³¹ Адаптирано от таблица 3.8 в ЕАОС (2015 г.) „Пространствен анализ на морските защитени територии в европейските морета“.

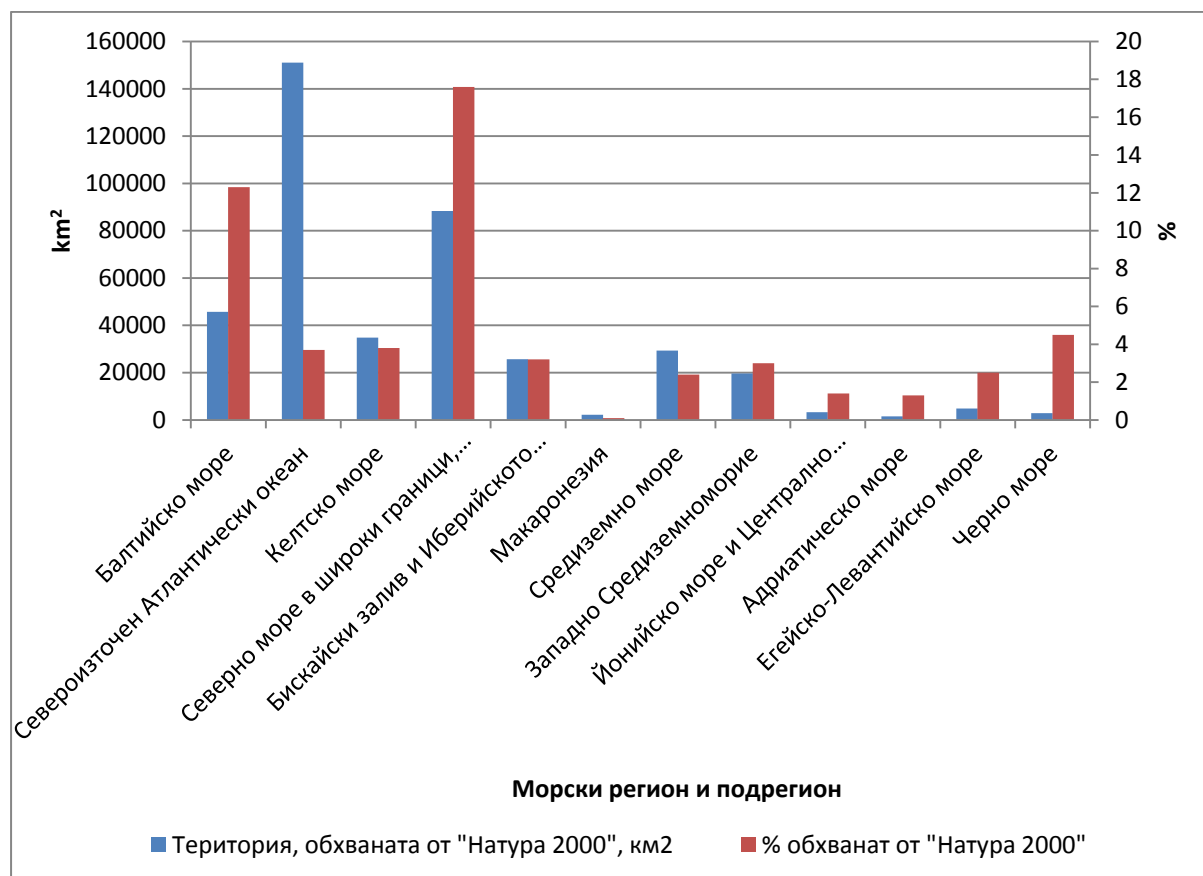


Таблица 3 — Обхват на мрежата „Натура 2000“ в регионалните европейски морета (2012 г.)³²

Регионална морска конвенция	Регионално море	Територия от мрежа съгласно РМК в територия за оценка на МЗТ	% обхваната мрежите съгласно РМК в територия за оценка на МЗТ	Припокриване в % на мрежа съгласно РМК с „Натура 2000“ в територия за оценка на МЗТ
HELCOM	Балтийско море	45826	12.4	94.3
OSPAR	Североизточен Атлантически океан	132204	3.2	93.9
БАРСЕЛОНА	Средиземноморие	88602	7.3%	9.9

Таблица 4: Обща площ, процентен обхват на обектите съгласно РМК в територията за оценка на МЗТ и припокриване с мрежата „Натура 2000“ (2012 г.)³³.

³² Европейска агенция по околна среда (2015 г.) „Морски защитени територии в европейските морета – обзор и съгласуване на бъдещите действия“.

³³ Адаптирано от таблица 3.4 в ЕАОС (2015 г.) „Пространствен анализ на морските защитени територии в европейските морета“.